

היה

בהרבצת תורה בישראל. אכן השינויים הגדולים שחלו במצב היהודים במשך התקופה הזאת השפיעו גם על צורת הישיבה והקיפה, ואפשר לראות שלוש תקופות שונות זו מזו גם בישיבה.

תיכף בבואו לסוקולוב, בשנת תר"ס, יסד ישיבה לבחורים ב"פאלוש" של בית הכנסת, בלא שום פורמליות וארגון, ובעצמו למד אתם גפ"ת שיעורים כסדרם, כפי שהיתה צורת לימוד התורה בפולין דאז. הוא קירב אליו עשרות צעירים, מוכשרים, בעיקר מבני העיר, במטרה לעשותם תלמידי חכמים ובעלי תריסין, והיה פותח לפנייהם בלימודו שערי חכמה ודעת להבין ולהשכיל בתוה"ק. עם שהיה חריף מאד, התרחק הרבי זצ"ל מדרך בעלי הפלפול באופן קיצוני, כשהוא נוטה לסגל לתלמידים ולעצמו את שיטת הלימוד היסודי בהגיון והבנה על-אתר, ובדרך זו עלתה בידו להטעים את תלמידיו מעריבות התוה"ק שהתמתקה כדבש בפיהם. אף בשנים מאוחרות, כשנתרבו ספסלים בביהמ"ד ונבצר ממנו ללמוד עם כולם בעצמו, מכיון שבינתיים הוכתר גם לאדמו"ר ומשך בעול הנהגת החסידים, היתה תמיד בכוונה תחילה להפקיד עליהם רמי"ם משובחים ובכללם אף מלמדני ליטא, במדה וראה אותם מתאימים ביותר לעצב דמות בן-תורה במיטבו השואף לאמיתה של תורה

גם אחרי הסתלקות אביו זצ"ל, לא הפסיק ללמד את בחירי התלמידים שיעורים בעמקות בשעות מאוחרות באישון ליל. אולם בגלל סיבות מצערות, שהיו קשורות בתסיסה החברתית שהתחוללה בפולין ורוסיה החל משנת תרס"ה, עקב המלחמה בין רוסיה ויפאן ותוצאותיה הידועות, פקדו את הישיבה קשיים לא מעטים,

ולבסוף כשפרצה מלחמת העולם א' ננעלו שעריה באופן עראי. אדמו"ר זצ"ל בעצמו גלה לעיר הגדולה וורשה, כדוגמת רוב אדמו"רי פולין, שעזבו את עיירות מושבותיהם, מפחד הקלגסים הרוסיים, שהראו את נחת זרועם על היהודים ובמיוחד על גדוליהם, ועברו לערים הגדולות, וורשה ולודז', שבה היו קהילות גדולות של יהודים, ורישומם של גדולים ומפורסמים לא היתה ניכרת בהם כל כך, ונסתרו מעיני המציקים.

כינוס מאונס זה של גדולי ישראל בערים הגדולות, הביא גם ברכה אתו. הרבה התייעצויות ופגישות בעניינים שעלו על הפרק בחיי היהודים נתקיימו אז, ולא מעט תכניות נולדו והתגבשו לארגון היהודים בפולין. כמובן, שהרבי זצ"ל תרם את חלקו ומרצו הרב בחיים הציבוריים, והשפיע על דמותם גם בזמן המלחמה, וגם לשנים שלאחרי.

הרבי זצ"ל ישב בוורשה, כשנה ומחצה, וגם בצוק העתים לא ויתר על משאת-נפשו, לחנך דור דעה, ולכוון בית-יוצר משובח ללמדנים וגדולי תורה. מענין ששאיפתו התחילה להתגשם דווקא בימי מהומה, בשנת תרע"ו, כשהמלחמה העולמית עוד לא שקטה. היה זה אחרי שהגרמנים כבשו את פולין והשתלטו עליה. הימים היו ימי סער וסופה רוחנית נוראה, בתי כנסיות ובתי מדרשות נתרוקנו מיושביהם, גם נר הישיבות הבודדות שהתקיימו בפולין דעך וכבה בעקבות המלחמה, והרבי זצ"ל הרגיש כי אינו יכול לחשות מנגד.

כששקטה הסערה במקצת, חזר הרבי לסוקולוב, ותיכף ניגש להקים את הריסות הישיבה. הפעם החליט לבנותה על בסיס רחב